

Sygn. akt I ACa 42/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Irena Ejsmont - Wiszowata
Sędziowie	:	SSA Elżbieta Borowska SSO del. Dariusz Małkiński (spr.)
Protokolant	:	Urszula Westfal

po rozpoznaniu w dniu 18 kwietnia 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **D. P.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z dnia 6 listopada 2013 r. sygn. akt I C 975/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

UZASADNIENIE

Powódka D. P. wystąpiła przeciwko pozwanemu (...) S.A. w W. z pozwem o zapłatę zadośćuczynienia w kwocie 100.000,00 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19.07.2012 r. do dnia zapłaty i odszkodowania w kwocie 11.000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od powyższej daty do dnia zapłaty. Wnosiła też o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Wskazywała jako podstawę prawną dochodzonych roszczeń : art. 448 k.c. w zw..z art. 24 k.c. i art. 446 § 1 k.c. , i wyjaśniła, że w dniu (...) zginęła w wypadku drogowym jej córka M. P., zaś sprawca szkody ubezpieczony był w pozwanej firmie.

Pozwany w odpowiedzi na pozew, wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Uzasadniając swoje stanowisko

procesowe zakwestionował możliwość dochodzenia od niego roszczeń z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. zaistniałych na tle zdarzeń, które miały miejsce przed 2008 r. Nadto art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. O ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152) wyłącza z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosi odpowiedzialność na zasadzie art. 448 k.c.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce I Wydział Cywilny w wyroku z dnia 26.11.2013 r., sygn. akt: I. C. 975/12 zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 40.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia i kwotę 11.000,00 zł tytułem odszkodowania – płatne wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19.07.2012 r. do dnia zapłaty; oddalił powództwo w pozostałej części i rozstrzygnął odpowiednio o kosztach procesu.

W uzasadnieniu Sąd przeanalizował okoliczności śmierci małoletniej M. P., zawinięcie sprawcy ubezpieczonego w pozwanym Zakładzie oraz charakter i zakres uszczerbku materialnego i moralnego, który dotknął powódkę. Sąd nie podzielił poglądu pozwanego, że art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. nie może stanowić podstawy prawnej dochodzenia zadośćuczynienia związanego ze śmiercią osoby bliskiej wskutek deliktu popełnionego przed dniem 4 sierpnia 2008 r. Prezentując pogląd odmienny, Sąd odwołał się do treści utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego. Rozmiar krzywdy powódki został oceniony jako bardzo znaczny. Zmarła M. P. była jej pierworodnym dzieckiem i wspomnienie córki pozostaje u powódki ciągle żywe doprowadzając do zaburzeń emocjonalnych i wywołując potrzebę przeprowadzenia terapii zapobiegającej trwałym zmianom osobowości powódki. Z drugiej strony, Sąd dostrzegł wpływ czasu łagodzący traumę D. P., która zachowała zdolność do pracy zawodowej, opiekuje się 5-osobową rodziną i realizuje bez przeszkód swoje plany i zamierzenia. W tych warunkach zasądzona kwota zadośćuczynienia jest zdaniem Sądu „odpowiednia” w rozumieniu art. 448 k.c. Zasądzone koszty pogrzebu obejmują wydatki związane z wykonaniem nagrobka na cmentarzu w O. i zorganizowaniem pogrzebu M. P..

Apelację od tego wyroku wywiódł pozwany, który zaskarżył orzeczenie w całości zarzucając:

- 1) obrazę art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. poprzez przyjęcie, że powódce przysługuje zadośćuczynienie z tytułu naruszenia dóbr osobistych pod postacią więzi emocjonalnej istniejącej między członkami rodziny,
- 2) naruszenie art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. O ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych przez przyjęcie, że umowa obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje odpowiedzialność odszkodowawczą zakładu ubezpieczeń za naruszenie dóbr osobistych innych niż zdrowie i życie,
- 3) przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów „poprzez oddalenie wniosku dowodowego o dołączenie biegłego ds. ruchu drogowego i połączenie postępowań do wspólnego rozpoznania”,
- 4) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyrokowania.

Podnosząc te zarzuty apelujący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku, oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Powódka w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie.

Pogląd o dopuszczalności dochodzenia przez członka rodziny ofiary wypadku zaistniałego przed dniem 4 sierpnia 2008 r. zadośćuczynienia na zasadzie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. jest powszechnie akceptowany w doktrynie i judykaturze. Katalog dóbr osobistych określony w art. 23 k.c. ma charakter otwarty i dotyczy wartości niematerialnych związanych z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, uznawanych za doniosłe i zasługujących na

ochronę. Wśród tych dóbr wymienia się tradycję rodzinną, pamięć o osobie zmarłej, więzi rodzinne, itp. Przejawem tych ostatnich jest związek emocjonalny istniejący między członkami rodziny i kultywowany nie tylko między osobami blisko spokrewnionymi, ale również dalszymi krewnymi. Intensywność tych relacji ma charakter indywidualny i powinna być badana przez Sąd z uwzględnieniem specyficznych okoliczności danej sprawy (por. SN w uzasadnieniu uchwały z dnia 22.10.2010 r., III. CZP. 76/10, Lex nr 604152).

Wbrew stanowisku apelującego, art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. O ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – w brzmieniu sprzed dnia 11.02.2012 r. – nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. (tak: SN w uchwale z dnia 20.12.2012 r., III. CZP. 93/12, Lex nr 1267081).

Mając na uwadze powyższe uznać należy pierwsze dwa zarzuty apelacji za nieuzasadnione. Weryfikacja zebranych w sprawie dowodów dokonana przez Sąd Okręgowy nie narusza ponadto zasad swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i nie nosi cech dowolności oraz arbitralności. Sąd I instancji oparł się na materiałach dowodowych zaferowanych przez strony, a w szczególności na aktach szkodowych nadesłanych przez pozwanego i opinii psychologicznej sporządzonej w sprawie. Biegły psycholog wskazał we wnioskach końcowych ekspertyzy, że śmierć małoletniej M. P. wywołała u jej matki objawy zespołu stresu posttraumatycznego, które miały niekorzystny wpływ na jej funkcjonowanie w życiu osobistym, rodzinnym i społecznym; niektóre z tych objawów zaczęły ustępować, jednak szereg z nich, a w szczególności stany depresyjno – lękowe, utrzymują się do chwili obecnej. Zaburzenia emocjonalne, które pojawiły się u powódki po śmierci jej córki wymagają podjęcia terapii psychologicznej i wykazują tendencję do przejścia w trwałą zmianę osobowości stanowiącą uszczerbek na zdrowiu psychicznym (wnioski końcowe opinii – k. 108-109). Powyższa opinia jest spójna, logiczna i zbieżna z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym.

Suma 40.000,00 zł zasądzona tytułem zadośćuczynienia stanowi odpowiednie odzwierciedlenie krzywdy doznanej przez powódkę (art. 448 k.c.). Ocenę zaprezentowaną w tej materii w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny w całości podziela.

Przebieg zdarzenia z dnia (...) nie był sporny, zaś pozwany nie kwestionował swojej odpowiedzialności jako ubezpieczyciela sprawcy wypadku. W tych warunkach złożony na ostatniej rozprawie wniosek pełnomocnika pozwanego o załączenie materiału dowodowego zgromadzonego w innej sprawie cywilnej Sądu Okręgowego w Ostrołęce należało ocenić w kontekście art. 217 § 2 i 3 k.p.c. jako spóźniony i niekonkretny. Apelacja nie przedstawia ponadto okoliczności, które uzasadniać miałyby uwzględnienie tego wniosku.

Odszkodowanie zasądzone na rzecz powódki z tytułu zwrotu kosztów pogrzebu małoletniej M. P. (art. 446 § 1 k.c.) zostało skalkulowane prawidłowo i obejmuje koszt wykonania nagrobka za cenę 6.000,00 zł (k. 68 akt szkodowych) oraz sumę wyłożoną na opłacenie wydatków związanych z pogrzebem (zaświadczenie - k. 69 akt szkodowych). Poniesienie ich przez powódkę nie budzi wątpliwości.

Wynikająca z art. 219 k.p.c. możliwość połączenia do wspólnego rozpoznania kilku oddzielnych spraw toczących się przed tym samym sądem, jeżeli są one ze sobą w związku lub mogły być objęte jednym pozwem, powiązana jest z generalnym postulatem ekonomiczności czynności sądowych. Bezspornie w Sądzie Okręgowym w Ostrołęce prowadzone są postępowania o zapłatę wszczęte przez innych członków rodziny powódki z tytułu szkody wywołanej tym samym zdarzeniem. Oddalenie wniosku o połączenie z tymi sprawami niniejszego sporu na etapie bezpośrednio poprzedzającym wydanie wyroku nie może być uznane za oczywiście nieekonomiczne, ponieważ w pozostałych sprawach zaawansowanie procedowania mogło być mniejsze. Końcowo nadmienić należy, że ewentualne uchybienie dyspozycji art. 219 k.p.c. nie może być ocenione jako wpływające na treść końcowego rozstrzygnięcia, ponieważ każda ze spraw połączonych zachowuje, aż do momentu prawomocnego zakończenia procesu, swoją autonomię (por. SN w wyroku z dnia 22.09.1967 r., I CR 158/67, OSN 1968, Nr 6, poz. 105).

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w pkt I wyroku na zasadzie art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu odwoławczego postanowiono na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490).